

Notat
om
tilvalg af underholdspligtforordningen

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (herefter underholdspligtsforordningen) indeholder regler om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, fri proces og administrativt samarbejde i sager om underholdspligt. Forordningens lovvalgsregel består dog alene i en henvisning til Haagerprotokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt.

Forordningen ændrede Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (den oprindelige Bruxelles I-forordning) ved at træde i stedet for de bestemmelser i den forordning, der fandt anvendelse på underholdspligt. Det drejede sig om kompetence og anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser samt adgang til domstolsprøvelse, herunder fri proces.

Nedenfor følger en gennemgang af underholdspligtforordningen, gældende dansk ret, konsekvenser for danske borgere, virksomheder og myndigheder ved et tilvalg samt økonomiske og administrative konsekvenser.

2. Underholdspligtforordningen

Det fremgår af Kommissionens forslag (KOM(2005) 649), at formålet med forslaget til underholdspligtforordningen var at fjerne de hindringer, der gjorde det vanskeligt at inddrive underholdsbidrag i andre medlemsstater.

Samtlige daværende medlemsstater, med undtagelse af Storbritannien og Danmark, deltog i vedtagelsen af underholdspligtsforordningen.

Ved udtalelse af 21. april 2009 (KOM(2009) 181) accepterede Kommissionen Storbritanniens efterfølgende ønske om at tilvælge forordningen.

Forordningens artikel 75 er berigtiget, jf. EUT L 131/26 af 18. maj 2011.

Kommissionen har efterfølgende vedtaget gennemførelsesforordning (EU) nr. 1142/2011 om fastsættelse af bilag X og XI til forordningen.

2.1. Anvendelsesområde

Efter artikel 1, stk. 1, finder forordningen anvendelse på underholdspligt, der udspringer af et familieforhold, slægtskab, ægteskab eller svogerskab.

Forordningen finder efter sit indhold anvendelse på retssager om underholdspligt og om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og andre retsafgørelser om underholdspligt.

Efter artikel 2, stk. 2, omfatter begrebet ”ret” også administrative myndigheder i medlemsstaterne med kompetence i sager vedrørende underholdspligt, såfremt sådanne myndigheder giver garantier med hensyn til upartiskhed, og parternes ret til at blive hørt, og deres retsafgørelser i henhold til loven i den medlemsstat, hvor de er etableret, kan gøres til genstand for anke eller fornyet prøvelse ved en judiciel myndighed og har samme retskraft og -virkning som en retsafgørelse truffet af en judiciel myndighed i samme sag. Disse administrative myndigheder skal opføres i forordningens bilag X.

Ved gennemførelsesforordning (EU) nr. 1142/2011 blev administrative myndigheder i Finland, Sverige og Storbritannien opført i bilag X.

2.2. Kompetence

Artikel 3 oplister de situationer, hvor en myndighed har kompetence til at behandle en sag om underholdspligt. Ifølge artikel 3 har myndighederne i den medlemsstat, hvor sagsøgte eller

bidragsmodtageren har sin sædvanlige bopæl, kompetence til at behandle en sag om underholdspligt. Endvidere kan en myndighed behandle en sag om underholdspligt, når myndigheden efter national ret har kompetence til at behandle en sag om en persons retlige status (f.eks. faderskab), eller om forældreansvar, og sagen om underholdspligt er accessorisk til denne sag. Dette gælder dog ikke, hvis kompetencen til at behandle status- eller forældreansvarssagen alene bygger på en af parternes nationalitet.

Såfremt en sagsøgt, der har sit sædvanlige opholdssted i en anden stat end den medlemsstat, hvor sagen er anlagt, ikke giver møde, udsætter retten efter artikel 11, stk. 1, sagen, indtil det er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger har været truffet.

Ved forkyndelse efter artikel 11, stk. 1 anvendes forkyndelsesforordningen (forordning (EF) nr. 1393/2007). Hvis denne forordning ikke finder anvendelse, anvendes i stedet Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål.

Forordningen indeholder herudover regler om muligheden for at indgå værnetingsaftaler (artikel 4), om stiltiende værnetingsaftaler (kompetence baseret på sagsøgtes ”fremmøde”, artikel 5), subsidiær kompetence (artikel 6), forum necessitatis (artikel 7), litispændens (artikel 12) og indbyrdes sammenhængende krav (artikel 13).

2.3. Lovvalg

Efter artikel 15 fastlægges den lov, der skal anvendes på underholdspligt, i overensstemmelse med Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der skal anvendes på underholdspligt (herefter: Haagerprotokollen af 2007), i de medlemsstater, der er bundet af protokollen.

Protokollen blev ved Rådets afgørelse nr. 2009/941/EF godkendt på EU's vegne. Afgørelsen er omfattet af retsforbehold, og afgørelsen – og dermed protokollen – er derfor ikke bindende for eller

finder anvendelse i Danmark. Storbritannien deltog ikke i vedtagelsen af afgørelsen, som derfor ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Storbritannien.

2.4. Anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser om underholdspligt

Forordningen indeholder to forskellige procedurer for anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser om underholdspligt:

- Den procedure, der er beskrevet i pkt. 2.4.1., gælder for afgørelser, der er truffet i en medlemsstat, der er bundet af Haagerprotokollen af 2007. Denne procedure finder også anvendelse ved fuldbyrdelse mv. i en medlemsstat, der ikke er bundet af protokollen.
- Den procedure, der er beskrevet i pkt. 2.4.2., gælder for afgørelser, der er truffet i en medlemsstat, der ikke er bundet af Haagerprotokollen af 2007.

2.4.1. Afskaffelse af eksekvatur – retsafgørelse truffet i en medlemsstat, der er bundet af Haagerprotokollen af 2007 (Kapitel IV, afdeling 1)

Det følger af artikel 17, at alle afgørelser, der er truffet i medlemsstat, som er bundet af Haagerprotokollen af 2007, skal anerkendes i en anden medlemsstat, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen. Endvidere er en afgørelse, som truffet i en medlemsstat, som er eksigibel (fuldbyrdelig) i denne medlemsstat, eksigibel i en anden medlemsstat, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet.

Dette indebærer, at sagsøgte som hovedregel ikke kan fremsætte indsigelser mod, at den udenlandske afgørelse anerkendes og fuldbyrdes. Den udenlandske afgørelse skal således fuldbyrdes uden eksekvatur (efterprøvelse).

I relation til udeblivelsesdomme giver artikel 19 dog sagsøgte mulighed for at indgive en ny anmodning om fornyet prøvelse ved den kompetente myndighed i domsstaten. Dette gælder dog kun i følgende situationer:

- Det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument er ikke blevet forkyndt for sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at sagsøgte har kunnet varetage sine interesser under sagen.

- Sagsøgte har været forhindret i at gøre indsigelse mod kravet om underholdsbidrag som følge af force majeure eller som følge af ekstraordinære omstændigheder, der ikke skyldes fejl fra sagsøgtes side.

Dette gælder dog ikke, hvis sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte afgørelsen, selvom han havde mulighed for at gøre det.

Fristen for at anmode om fornyet prøvelse løber fra den dag, hvor sagsøgte fik kendskab til afgørelsen, og hvor han havde mulighed for at reagere. Sagsøgte skal reagere straks og under alle omstændigheder inden 45 dage. Fristen er absolut. Bidragsbetaleren skal senest reagere den dag, hvor der første gang blev truffet en fuldbyrdelsesforanstaltning, hvor der helt eller delvist blev lagt beslag på bidragsbetalerens aktiver.

Afviser retten anmodningen om fornyet prøvelse under henvisning til, at ingen af de grunde til prøvelse, der er nævnt ovenfor, gør sig gældende, forbliver retsafgørelsen virksom.

Fastslår retten derimod, at fornyet prøvelse er berettiget af en af de ovennævnte grunde, er retsafgørelsen annulleret. Den bidragsberettigede mister dog ikke de fordele ved afbrydelsen af forældelsesfristerne eller den ret til at kræve underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft, der er opnået i den indledende sag.

Efter artikel 21 finder grundene til afslag på eller suspension af fuldbyrdelsen i henhold til fuldbyrdelsesstatens lov anvendelse, medmindre de er uforenelige med følgende bestemmelser:

- En myndighed skal efter anmodning fra bidragsbetaleren helt eller delvist afslå at fuldbyrde en udenlandsk afgørelse, hvis retten til at fuldbyrde afgørelsen er bortfaldet som følge af forældelse eller anden rettighedsfortabelse som følge af fristoverskridelse enten efter lovgivningen i domsstaten eller i fuldbyrdelsesstaten, alt efter hvilken lov der indeholder den længste forældelsesfrist.
- Den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten kan efter anmodning fra bidragsbetaleren helt eller delvist afslå at fuldbyrde den udenlandske afgørelse, hvis den er uforenelig med en afgørelse i den anmodede medlemsstat eller uforenelig med en afgørelse truffet i en anden medlemsstat eller et tredjeland, når afgørelsen opfylder betingelserne for anerkendelse i

fuldbyrdsstaten. En afgørelse, som ændrer en tidligere afgørelse som følge af ændrede omstændigheder, anses dog ikke for at være en uforenelig afgørelse.

- Den kompetente myndighed i fuldbyrdsstaten kan derudover efter anmodning helt eller delvist suspendere fuldbyrdelsen af afgørelsen, når bidragsbetaleren har anmodet om fornyet prøvelse i domsstaten efter artikel 19, og hvis eksigibiliteten af retsafgørelsen er suspenderet i domsstaten.
- Den kompetente myndighed i fuldbyrdsstaten suspenderer efter anmodning fuldbyrdelsen af afgørelsen, hvis eksigibiliteten af retsafgørelsen er suspenderet i domsstaten.

Det fastslås i artikel 22, at en afgørelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse ikke indebærer anerkendelse af det familieforhold, der ligger til grund for afgørelsen om underholdsplicht.

2.4.2. Retsafgørelse truffet i en medlemsstat, der ikke er bundet af Haagerprotokollen af 2007 (Kapitel IV, afdeling 2)

En retsafgørelse, som er truffet af en medlemsstat, som ikke er bundet af Haagerprotokollen af 2007, skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure, jf. artikel 23.

Hvis en anerkendelse bestrides kan der træffes afgørelse efter proceduren i afdeling 2 om, at afgørelsen skal anerkendes.

Artikel 24 indeholder følgende grunde til at afslå anerkendelse af en afgørelse:

- a) Hvis anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). Efterprøvelsen af grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til afgørelsesmyndighedens kompetence.
- b) Hvis det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for bidragsbetaleren i så god tid og på en sådan måde, at bidragsbetaleren har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre bidragsbetaleren har undladt at tage skridt til at anfægte afgørelsen, selv om bidragsbetaleren havde mulighed for at gøre det.

- c) Hvis afgørelsen er uforenelig med en afgørelse truffet mellem de samme parter i fuldbyrdelsesstaten.
- d) Hvis afgørelsen er uforenelig med en afgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat eller i et tredjeland mellem de samme parter i en tvist, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, og denne tidligere afgørelse opfylder betingelserne for at blive anerkendt i fuldbyrdelsesstaten.

En afgørelse, der ændrer en tidligere afgørelse som følge af ændrede omstændigheder, anses ikke for at være en uforenelig afgørelse i relation til pkt. c) eller d).

Hvis en sag om anerkendelse er anket i domsstaten, skal en sag om anerkendelse i en anden medlemsstat udsættes på sagen i domsstaten, jf. artikel 25.

Artikel 26 fastslår, at en afgørelse, som er eksigibel i domsstaten, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når afgørelsen er blevet erklæret for eksigibel i den sidstnævnte stat.

Ifølge artikel 30 skal en afgørelse erklæres for eksigibel uden prøvelse efter artikel 24, hvis de dokumenter, som er nævnt i artikel 28, er fremlagt. Der skal træffes afgørelse om eksigibilitet, senest 30 dage efter myndigheden har modtaget anmodningen med alle relevante dokumenter, medmindre det ikke er muligt på grund af ekstraordinære omstændigheder. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at bidragsbetaleren på dette tidspunkt ikke kan fremsætte indsigelser.

En afgørelse om eksigibilitet skal straks meddeles ansøgeren og forkyndes for modparten, jf. artikel 31.

Begge parter kan efter artikel 32, stk. 1, appellere afgørelsen om eksigibilitet. Afgørelsen skal appelleres inden 30 dage efter, at den er blevet forkyndt for en part, jf. artikel 32, stk. 5. Denne frist udvides til 45 dage, hvis den pågældende part bor i en anden stat end den medlemsstat, som har truffet afgørelse om eksigibiliteten. Fristen er absolut.

Den afgørelse, der træffes i appelsagen, kan efter artikel 33 alene anfægtes ved den procedure, som er meddelt Kommissionen efter artikel 71.

Under en appelsag efter artikel 32 og 33 kan appelretten efter artikel 34 kun afslå at erklære afgørelsen eksigibel eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet af en af de i artikel 24 anførte grunde. Appelretten efter artikel 32 skal træffe afgørelse i sagen, inden 90 dage fra anken modtages, medmindre dette er umuligt på grund af ekstraordinære omstændigheder. Appelretten efter artikel 33 skal træffe afgørelse snarest muligt.

Efter artikel 37 kan der træffes afgørelse om delvis eksigibilitet.

2.4.3. Fælles bestemmelser (Kapitel IV, afdeling 3)

Det følger af artikel 41, at proceduren for fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i en anden medlemsstat reguleres af loven i fuldbyrdelsesstaten. En retsafgørelse truffet i en medlemsstat, som er eksigibel i fuldbyrdelsesstaten, fuldbyrdes på de samme betingelser som en retsafgørelse, der er truffet i denne fuldbyrdelsesstat.

Artikel 42 indeholder et forbud mod at efterprøve sagens realitet i den medlemsstat, hvor der anmodes om anerkendelse, eksigibilitet eller fuldbyrdelse. Der kan således ikke tages stilling til, om en udenlandsk afgørelse var korrekt efter det pågældende lands lovgivning. Dette må gøres gældende ved en eventuel ankesag i det pågældende land.

Endelige bestemmer artikel 43, at inddrivelse af omkostninger ikke har forrang for inddrivelse af underholdsbidrag.

Artikel 39 og 40 indeholder regler om foreløbig eksigibilitet og om påberåbelse af en anerkendt afgørelse.

2.5. Adgang til domstolsprøvelse, herunder retshjælp og fri proces (Kapitel V)

Efter artikel 44 har parter i en tvist, som er omfattet af forordningen, reel adgang til domstolsprøvelse i en anden medlemsstat, herunder procedurer til fuldbyrdelse, appel eller prøvelse, på de betingelser, der er fastsat i kapitel V.

I de af kapitel VII omfattede sager skal den anmodede medlemsstat sikre, at alle, der fremsætter en anmodning, og som har deres opholdssted i den anmodende medlemsstat, har en reel adgang til domstolsprøvelse.

For at sikre en sådan reel adgang yder medlemsstaterne retshjælp i overensstemmelse med kapitel V. En medlemsstat er dog ikke forpligtet til at yde retshjælp, hvis og i det omfang procedurerne i denne medlemsstat gør det muligt for parterne at føre sagen, uden at der er behov for retshjælp, og at centralmyndigheden gratis stiller de tjenester, der er nødvendige hertil, til rådighed.

Retten til retshjælp er ikke mindre omfattende end den ret, der gælder i tilsvarende interne sager.

Der kræves ikke sikkerhedsstillelse eller depositum af nogen art for betaling af sagsomkostninger vedrørende underholdspligt.

Ved retshjælp, der ydes efter dette kapitel, forstås efter artikel 45 den bistand, der er nødvendig for, at parterne kan få kendskab til deres rettigheder og gøre dem gældende, og for at sikre, at deres anmodninger, som fremsættes via centralmyndighederne eller direkte til de kompetente myndigheder, vil blive behandlet fuldstændigt og effektivt. Retshjælp dækker om nødvendigt følgende omkostninger:

- Rådgivning forud for en retssag med henblik på bilæggelse af tvisten inden en retssag.
- Juridisk bistand med henblik på at indbringe en sag for en myndighed eller en ret og repræsentation i retten.
- Fritagelse for eller hjælp til at betale sagsomkostninger og vederlag til personer, der bemyndiges til at udføre retshandlinger under retssagen.
- Modpartens omkostninger, hvis retshjælpsmodtageren taber sagen i en medlemsstat, hvor den tabende part skal betale modpartens omkostninger, forudsat at retshjælpen ville have dækket sådanne omkostninger, hvis modtageren havde haft sædvanligt opholdssted i den medlemsstat, hvor retten, hvor sagen er anlagt, er beliggende.
- Tolkning.
- Udgifter til oversættelse af de for sagen nødvendige dokumenter, som retten eller den kompetente myndighed kræver fremlagt, og som retshjælpsmodtageren fremlægger.

- Rejsseudgifter, der skal afholdes af retshjælpsmodtageren, når loven eller retten i den pågældende medlemsstat kræver, at de personer, der er involveret i fremstillingen af retshjælpsmodtagerens sag, giver personligt møde i retten, og retten beslutter, at de pågældende ikke på anden vis kan afgive forklaring på en tilfredsstillende måde.

Den anmodede medlemsstat yder efter artikel 46 fri proces i forbindelse med alle anmodninger, der efter artikel 56 fremsættes af en bidragsmodtager vedrørende forældres underholdspligt over for en person under 21 år. Henvisningen til artikel 56 indebærer, at bestemmelsen kun finder anvendelse, når anmodningen fremsættes gennem det administrative samarbejde, der er beskrevet i pkt. 2.7.1. Den kompetente myndighed i den anmodede medlemsstat kan dog i forbindelse med andre anmodninger end anmodninger fra en bidragsmodtager om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet eller anerkendt i den anmodede medlemsstat, afslå fri proces, hvis den finder, at anmodningen eller en eventuel appel er åbenlyst ubegrundet.

I tilfælde, der ikke falder ind under artikel 46, kan der efter artikel 47 ydes retshjælp i overensstemmelse med national lov, navnlig i relation til foretagelse af en vurdering af sagsøgers midler eller af sagens realitet, jf. dog artikel 44 og 45.

En part, som i domsstaten har fået hel eller delvis retshjælp eller været fritaget for gebyrer og sagsomkostninger, har dog i forbindelse med en eventuel anerkendelses-, eksigibilitets- eller fuldbyrdelsesprocedure ret til den mest fordelagtige retshjælp eller den mest omfattende fritagelse for gebyrer og sagsomkostninger i henhold til fuldbyrdelsesstatens lov.

Endvidere har en part, hvis sag i afgørelsesstaten er blevet behandlet uden omkostninger af en administrativ myndighed, jf. artikel 2, i forbindelse med en eventuel anerkendelses-, eksigibilitets- eller fuldbyrdelsesprocedure ret til tilsvarende retshjælp. Den pågældende skal med henblik herpå fremlægge en erklæring fra den kompetente myndighed i den stat, hvor afgørelsen blev truffet, om, at de økonomiske betingelser for at få hel eller delvis retshjælp eller fritagelse for gebyrer og sagsomkostninger er opfyldt. De kompetente myndigheder i forbindelse hermed opføres på bilag XI til forordningen.

2.6. Retsforlig og officielt bekræftede dokumenter (Kapitel VI)

Det følger af artikel 48, at retsforlig og officielt bekræftede dokumenter, der er eksigible i domsstaten, anerkendes og er eksigible i en anden medlemsstat på samme vilkår som retsafgørelser, jf. kapitel IV. Forordningens bestemmelser finder i fornødent omfang anvendelse på retsforlig og officielt bekræftede dokumenter. Den kompetente myndighed i domsstaten udsteder efter anmodning fra en berettiget part et uddrag af retsforliget eller det officielt bekræftede dokument under anvendelse af formularerne i bilagene til forordningen.

2.7. Samarbejde mellem centralmyndigheder (kapitel VII)

2.7.1. Centralmyndighederne og deres opgaver mv.

Efter artikel 49 udpeger hver medlemsstat en centralmyndighed til at udføre de opgaver, som forordningen pålægger en sådan myndighed.

Centralmyndighedernes generelle opgaver er fastsat i artikel 50:

- Centralmyndighederne samarbejder med hinanden, herunder ved udveksling af oplysninger, og de fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater med henblik på at opfylde formålet med forordningen.
- Centralmyndighederne søger så vidt muligt at finde løsninger på de problemer, der kan opstå ved anvendelsen af forordningen.

Centralmyndighedernes specifikke opgaver følger af artikel 51. Centralmyndighederne yder bistand i forbindelse med de i artikel 56 omhandlede anmodninger. De har navnlig følgende opgaver:

- At sende og modtage sådanne anmodninger.
- At anlægge eller lette anlæggelsen af sager om sådanne anmodninger.

I forbindelse med sådanne anmodninger træffer centralmyndighederne følgende foranstaltninger, når det er relevant:

- Yde eller lette ydelsen af retshjælp.
- Hjælpe med at lokalisere parter.

- Hjælpe med at indhente relevante oplysninger om parternes indkomstforhold og om nødvendigt om formueforhold, herunder oplysninger om , hvor aktiverne befinder sig.
- Tilskynde til mindelige løsninger med henblik på at opnå frivillig betaling af underholdsbidrag, hvor det er hensigtsmæssigt ved hjælp af mægling, forlig eller tilsvarende processer.
- Lette den løbende fuldbyrdelse af retsafgørelser om underholdspligt.
- Lette inddrivelse og hurtig overførsel af underholdsbidrag.
- Yde bistand til at få fastslået slægtskab, hvis dette er nødvendigt for inddrivelse af underholdsbidrag.
- Anlægge eller lette anlæggelsen af sager med henblik på at opnå nødvendige foreløbige foranstaltninger af territorial art, som har til formål at sikre resultatet af en verserende anmodning om underholdsbidrag.
- Lette forkyndelsen af dokumenter med forbehold af forkyndelsesforordningen (forordning (EF) nr. 1393/2007).

Centralmyndighedens opgaver efter artikel 51 kan, i det omfang den pågældende medlemsstats lov tillader det, udføres af offentlige organer eller andre organer under tilsyn af denne medlemsstats kompetente myndigheder.

Efter artikel 53 kan en centralmyndighed over for en anden centralmyndighed fremsætte en begrundet anmodning om at træffe relevante retlige foranstaltninger svarende til en række af anmodningerne i artikel 51, selvom der ikke verserer en anmodning, der er omfattet af artikel 56. Hvis den anmodede centralmyndighed vurderer, at det er nødvendigt, iværksætter den passende foranstaltninger for at hjælpe en potentiel sagsøger med at fremsætte en anmodning i medfør af artikel 56 eller med at afgøre, om en sådan anmodning skal indgives.

Når der fremsættes en anmodning om oplysninger i medfør af artikel 51, stk. 2, indhenter den anmodede centralmyndighed de oplysninger, der anmodes om, om nødvendigt under anvendelse af artikel 61. Dog kan der kun indhentes oplysninger, der er omhandlet i artikel 61, stk. 2, litra b, c og d, når bidragsmodtageren fremlægger en genpart af en retsafgørelse mv. Den anmodede centralmyndighed udleverer de oplysninger, der er indhentet, til den anmodende centralmyndighed. Hvis disse oplysninger er indhentet i medfør af artikel 61, er de begrænset til at omfatte den

potentielle sagsøgers adresse i den anmodede medlemsstat. Hvis der er tale om en anmodning med henblik på anerkendelse, afgørelse om eksigibilitet eller fuldbyrdelse, tager udleveringen desuden sigte på at fastslå, om den bidragspligtige har indkomst eller formue i denne stat.

Hvis den anmodede centralmyndighed ikke har mulighed for at udlevere de ønskede oplysninger, meddeler den straks den anmodende centralmyndighed dette og angiver grundene til, at det ikke er muligt.

En centralmyndighed kan også iværksætte særlige foranstaltninger efter anmodning fra en anden centralmyndighed i forbindelse med en verserende sag om inddrivelse af underholdsbidrag i den anmodende medlemsstat, når sagen har et grænseoverskridende element.

Hver centralmyndighed afholder efter artikel 54 sine egne omkostninger i forbindelse med anvendelsen af forordningen. Centralmyndighederne kan ikke pålægge en person, der fremsætter en anmodning, en afgift for deres tjenester efter forordningen, dog bortset fra ekstraordinære omkostninger som følge af en anmodning om en særlig foranstaltning i medfør af artikel 53. Udgifter til lokalisering af bidragsbetaleren betragtes ikke som ekstraordinære. Den anmodede centralmyndighed kan ikke opkræve sådanne ekstraordinære omkostninger uden at den, der fremsætter anmodningen, har givet forudgående samtykke til ydelsen af disse tjenester til den pågældende pris.

En anmodning efter kapitel VII indgives via centralmyndigheden i den medlemsstat, på hvis område den person, der fremsætter anmodningen, har sit opholdssted, til centralmyndigheden i den anmodede medlemsstat (artikel 55).

Artikel 56 indeholder en oversigt over de kategorier af anmodninger, som henholdsvis en bidragsmodtager og en bidragsbetaler kan fremsætte:

En bidragsmodtager, som søger at inddrive underholdsbidrag efter forordningen, har efter stk. 1. mulighed for at fremsætte anmodning om følgende:

- Anerkendelse eller anerkendelse og afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel.
- Fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet eller anerkendt i den anmodede medlemsstat.

- Få truffet en retsafgørelse i den anmodede medlemsstat, hvis der ikke findes en sådan, herunder om nødvendigt fastlæggelse af slægtskab.
- Få truffet en retsafgørelse i den anmodede medlemsstat, hvis anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en anden stat end den anmodede medlemsstat, og afgørelse om, at en sådan retsafgørelse erklæres for eksigibel, ikke er mulig.
- Ændring af en retsafgørelse, der er truffet i den anmodede medlemsstat eller i en anden stat end den anmodede medlemsstat.

En bidragsbetaler, mod hvem der findes en retsafgørelse om underholdspligt, har efter stk. 2 mulighed for at fremsætte anmodning om følgende:

- Anerkendelse af en retsafgørelse, der fører til suspension eller begrænsning af fuldbyrdelsen af en tidligere retsafgørelse i den anmodede medlemsstat.
- Ændring af en retsafgørelse, der er truffet i den anmodede medlemsstat eller i en anden stat end den anmodede medlemsstat.

Ved sådanne anmodninger yder centralmyndigheden i den anmodede medlemsstat bistand og repræsentation som omhandlet i artikel 45, litra b, enten direkte eller via offentlige myndigheder eller andre organer eller personer.

Centralmyndigheden i den anmodende medlemsstat bistår efter artikel 58 den, der fremsætter anmodningen, med at sikre, at anmodningen ledsages af alle de oplysninger og dokumenter, der vides at være nødvendige for behandlingen af anmodningen.

Når centralmyndigheden i den anmodende medlemsstat har fastslået, at anmodningen opfylder kravene i forordningen, fremsender den anmodningen til centralmyndigheden i den anmodede medlemsstat.

Centralmyndighederne behandler sagerne så hurtigt, som en korrekt sagsbehandling tillader.

En anmodet centralmyndighed kan kun afslå at behandle en anmodning, hvis det er åbenbart, at kravene i forordningen ikke er opfyldt. I så fald underretter denne centralmyndighed straks den anmodende centralmyndighed om grundene til afslaget.

Ansøgnings- eller anmodningsformularerne udfyldes på den anmodede medlemsstats officielle sprog eller på et andet af EU-institutionernes officielle sprog, som den anmodede medlemsstat har angivet, at den kan acceptere, medmindre denne medlemsstats centralmyndighed har fritaget for kravet om oversættelse (artikel 59). De dokumenter, der ledsager ansøgnings- eller anmodningsformularen, oversættes kun, hvis en oversættelse er nødvendig for at kunne yde den hjælp, der anmodes om.

Al anden kommunikation mellem centralmyndighederne sker på den anmodede medlemsstats officielle sprog eller på et andet af EU-institutionernes officielle sprog, som den anmodede medlemsstat har angivet, at den kan acceptere, medmindre centralmyndighederne aftaler andet.

2.7.2. Oplysninger

Den anmodede centralmyndighed træffer efter artikel 61, stk. 1, på de betingelser, der er fastsat i kapitel VII, og som undtagelse fra artikel 51, stk. 4, alle passende og rimelige foranstaltninger for at skaffe de i stk. 2 omhandlede oplysninger, der er nødvendige for i en given sag at lette fastsættelse, ændring, anerkendelse, afgørelse om eksigibilitet eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse.

De offentlige myndigheder eller administrationer, der som led i deres sædvanlige aktiviteter i den anmodede medlemsstat ligger inde med de i stk. 2 omhandlede oplysninger, og som i overensstemmelse med databeskyttelsesdirektivet (direktiv 95/46/EF) har ansvaret for behandlingen af dem, fremsender med forbehold af begrænsninger begrundet i hensynet til statens sikkerhed eller den offentlige sikkerhed efter anmodning disse til den anmodede centralmyndighed, hvis denne ikke har direkte adgang til disse oplysninger.

Medlemsstaterne kan udpege de offentlige myndigheder mv., der er i stand til at give den anmodede centralmyndighed oplysningerne i stk. 2. Når en medlemsstat foretager en sådan udpegelse, sikrer den, at dens valg af myndigheder mv. giver dens centralmyndighed mulighed for at få adgang til de oplysninger, der anmodes om, i overensstemmelse med artikel 61.

Enhver anden juridisk person, som i den anmodede medlemsstat ligger inde med de i stk. 2 omhandlede oplysninger, og som i overensstemmelse med databeskyttelsesdirektivet har ansvaret for behandlingen af dem, fremsender efter anmodning disse til den anmodede centralmyndighed, hvis den pågældende er bemyndiget hertil efter den anmodede medlemsstats lovgivning. Den anmodede centralmyndighed udleverer efter behov de indhentede oplysninger til den anmodende centralmyndighed.

De i artikel 61, stk. 2, omhandlede oplysninger er dem, som de i stk. 1, nævnte offentlige myndigheder allerede ligger inde med. De skal være tilstrækkelige og relevante, ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt, og omfatte følgende:

- Parternes adresser.
- Bidragsbetalerens indkomst.
- Identifikation af bidragsbetalerens arbejdsgiver og/eller bankkonto eller bankkonti.
- Bidragsbetalerens formueforhold.

Med henblik på at fastsætte eller ændre en retsafgørelse er det kun oplysningerne om parternes adresser, som den anmodede centralmyndighed kan anmode om.

Med henblik på at få anerkendt, erklæret eksigibel eller fuldbyrdet en retsafgørelse kan den anmodede centralmyndighed anmode om alle de oplysninger, der er omhandlet i første afsnit. Dog kan der kun anmodes om oplysninger om bidragsbetalerens formueforhold, såfremt oplysningerne om bidragsbetalerens indkomst, arbejdsgiver og/eller bankkonto eller bankkonti er utilstrækkelige til, at retsafgørelsen kan fuldbyrdes.

Centralmyndigheden fremsender efter artikel 62 inden for sin stat efter behov de i artikel 61, stk. 2, omhandlede oplysninger til kompetente retter, til de kompetente myndigheder, der har til opgave at forkynde dokumenter, og til de kompetente myndigheder, der har til opgave at fuldbyrde en retsafgørelse.

Alle myndigheder eller retter, der får tilsendt oplysninger i medfør af artikel 61, må kun anvende disse til at lette inddrivelsen af underholdsbidrag. Bortset fra oplysninger, der vedrører selve eksistensen af en adresse, indkomst eller formue, kan de i artikel 61, stk. 2, omhandlede oplysninger

ikke videregives til den, der har henvendt sig til den anmodende centralmyndighed, dog med forbehold for reglerne i retsplejelovgivningen.

En myndighed, der behandler oplysninger, som er fremsendt til den i medfør af artikel 61, må ikke lagre sådanne oplysninger længere, end det er nødvendigt til de formål, hvortil oplysningerne blev fremsendt.

En myndighed, der behandler oplysninger, som er fremsendt til den i medfør af artikel 61, sikrer disse oplysningers fortrolighed i overensstemmelse med den nationale lovgivning.

Efter artikel 63 underrettes den registrerede i overensstemmelse med national lov i den anmodede medlemsstat om fremsendelsen af alle eller en del af de oplysninger, der er indsamlet om ham. Når denne underretning kan være til skade for en effektiv inddrivelse af underholdsbidraget, kan den stilles i bero i en periode, der ikke kan overstige 90 dage efter den dato, hvor oplysningerne blev stillet til rådighed for den anmodede centralmyndighed.

2.8. Offentlige organer (Kapitel VIII)

I forbindelse med en anmodning om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller i forbindelse med fuldbyrdelse af retsafgørelser omfatter »bidragsmodtageren« efter artikel 64 offentlige organer, som handler på vegne af en person, der er berettiget til underholdsbidrag, eller et organ, der er berettiget til godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag.

Et offentligt organs ret til at handle på vegne af en person, der er berettiget til underholdsbidrag, eller til at anmode om godtgørelse af ydelser, der er udbetalt til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag, er undergivet den lov, der gælder for organet.

Et offentligt organ kan anmode om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller kræve fuldbyrdelse af følgende:

- En retsafgørelse, der er truffet over for en bidragspligtig efter anmodning fra et offentligt organ, som kræver godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag.

- En retsafgørelse, der er truffet mellem en bidragsmodtager og en bidragspligtig, i det omfang der er udbetalt ydelser til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag.

2.9. Forholdet til andre internationale instrumenter (Kapitel IX)

Efter artikel 68, stk. 1, ændrede underholdspligtforordningen den oprindelige Bruxelles I-forordning (forordning (EF) nr. 44/2001) ved at træde i stedet for de bestemmelser i Bruxelles I-forordningen, der fandt anvendelse på underholdspligt.

Efter artikel 69, stk. 2, har underholdspligtforordningen i forbindelserne mellem medlemsstaterne forrang for de konventioner og aftaler, som medlemsstaterne er part i, og som vedrører spørgsmål omfattet af underholdspligtforordningen.

Det fremgår dog af bestemmelsens stk. 3, at forordningen ikke er til hinder for de deri deltagende parters anvendelse af den nordiske konvention af 23. marts 1962 mellem Sverige, Danmark, Finland, Island og Norge om inddrivelse af underholdsbidrag (Den Nordiske Inddrivelseskonvention), eftersom denne konvention for så vidt angår anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser indeholder forenklede og hurtigere procedurer for fuldbyrdelse af afgørelser om underholdsbidrag samt om retshjælp, der er mere gunstig end den, der er fastsat i kapitel V i underholdspligtforordningen.

Anvendelsen af konventionen kan dog ikke fratage sagsøgte den beskyttelse, som artikel 19 og 21 i denne forordning giver sagsøgte.

2.10. Revision

Efter artikel 74 skal Kommissionen i 2016 forelægge en rapport om anvendelsen af forordningen for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.

3. Gældende dansk ret

3.1. Sager om underholdspligt i Danmark

Dansk ret indeholder følgende regelsæt om underholdsbidrag (børne- og ægtefællebidrag), der er omfattet af underholdspligtforordningen:

- Efter lov om børns forsørgelse har begge forældre forsørgelsespligt over for børn under 18 år. Forsømmer en forælder sin forsørgelsespligt, kan Statsforvaltningen pålægge den pågældende at betale børnebidrag. En forælder kan endvidere pålægges at betale bidrag til et barn, der er under uddannelse og ikke fyldt 24 år.
- Efter lov om ægteskabets retsvirkninger har ægtefæller gensidig forsørgelsespligt under ægteskabet. Forsømmer en ægtefælle forsørgelsespligten, kan Statsforvaltningen pålægge den pågældende at betale ægtefællebidrag.
- Efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning kan ægtefæller aftale, at der fortsat skal være forsørgelsespligt efter separation og skilsmisse. Indgår ægtefællerne ikke aftale herom, kan retten under separations- og skilsmissesagen træffe afgørelse om bidragspligt. Afgørelse om størrelsen af et ægtefællebidrag træffes af Statsforvaltningen.

Statsforvaltningens bidragsafgørelser kan påklages til ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold (Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen).

Efter §§ 11 og 18 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (lovebekendtgørelse nr. 1095 af 7. oktober 2014) kan et bidrag til et barns underhold, der er fastsat efter lov om børns forsørgelse, og som ikke betales på forfaldsdagen, udbetales af Udbetaling Danmark til bidragsmodtageren, dog højst med normalbidraget. Når et bidrag udbetales forskudsvis, indtræder Udbetaling Danmark i retten til at indkræve bidraget.

Børnebidrag kan fastsættes højere end normalbidraget, og i så fald kan den forhøjede del af bidraget ikke udlægges forskudsvis. Retten til forskudsvis udbetaling af børnebidrag forudsætter en vis nærmere tilknytning til Danmark. Der er således situationer, hvor et bidrag ikke kan udbetales forskudsvist, selvom bidragsmodtageren bor i Danmark. På grund af adgangen til forskudsvis udbetaling af børnebidrag, tilkommer størstedelen af børnebidragsrestancerne det offentlige.

Er der efter lovgivningen om retsforholdet mellem ægtefæller eller om børns forsørgelse pålagt en person at betale underholdsbidrag mv. til en anden person, der modtager hjælp til forsørgelse

(kontanthjælp mv.), indtræder det offentlige for et beløb, der svarer til hjælpen, i kravet mod bidragsbetaleren. Det offentlige indtræder endvidere i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et bidrag forhøjet. (Se § 97 i lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 1095 af 7. oktober 2014).

Efter lov om opkrævning af underholdsbidrag (lovbekendtgørelse nr. 1086 af 7. oktober 2014) er det Restanceinddrivelsesmyndigheden (SKAT), der opkræver krav på underholdsbidrag, der bygger på en udenlandsk afgørelse. Statsforvaltningen afgør indsigelser mod størrelsen og eksistensen af sådanne krav. Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold (Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen).

3.2. Underholdspligtforordningen

3.2.1. Danmarks tiltrædelse af dele af underholdspligtforordningen

Som nævnt i pkt. 2.8. fremgår det af underholdspligtforordningens artikel 68, stk. 1, at underholdspligtforordningen ændrede den oprindelige Bruxelles I-forordning ved at træde i stedet for de bestemmelser i Bruxelles I-forordningen, der fandt anvendelse på underholdspligt. Det drejede sig om kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser samt adgang til domstolsprøvelse, herunder fri proces.

Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark indgik i 2006 En aftale om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter parallelaftalen). Formålet med aftalen var at anvende bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen i forbindelserne mellem Fællesskabet og Danmark.

Efter parallelaftalen deltager Danmark ikke i vedtagelsen af ændringer til Bruxelles I-forordningen, og sådanne ændringer er ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark, men når der vedtages ændringer til forordningen, meddeler Danmark Kommissionen, hvorvidt Danmark vil gennemføre indholdet af ændringerne.

Bruxelles I-forordningen blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen mv., som ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013.

Da underholdspligtforordningen som nævnt ovenfor ændrede den oprindelige Bruxelles I-forordning, betragtes underholdspligtforordningen som en ændring af forordningen, der er omfattet af parallelaftalen. I medfør af parallelaftalen meddelte Danmark Kommissionen, at Danmark vil gennemføre indholdet af underholdspligtforordningen.

Ved bekendtgørelse nr. 69 af 29. januar 2009 om gennemførelse af underholdspligtforordningen bestemtes det, at bestemmelserne for underholdspligtforordningen gælder i Danmark, bortset fra bestemmelserne i forordningen kapitel III og VII. Bestemmelserne i artikel 2 og kapitel IX gælder kun i det omfang, de vedrører kompetence, anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser samt adgang til domstolsprøvelse.

I bekendtgørelse nr. 2 af 4. januar 2012 om gennemførelse af Kommissionens gennemførelsesforordning om fastsættelse af bilag X og XI til underholdspligtforordningen er det bestemt, at bestemmelserne i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1142/2011 om fastsættelse af bilag X og XI til Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt gælder i Danmark.

Ved aftale af 21. september 2013 mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område blev de danske administrative myndigheder, der er opfattet af underholdspligtforordningens bilag X (artikel 2, stk. 2) og XI (artikel 47), udpeget.

I relation til bilag X er de relevante danske administrative myndigheder følgende: Statsforvaltningen og Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold (Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen). I relation til bilag XI er den relevante myndighed Justitsministeriet.

Udpegningen af administrative myndigheder efter bilag X indebærer, at forordningen finder anvendelse på danske administrative myndigheder, der som nævnt ovenfor behandler stort set alle sager om underholdsbidrag, og at disse myndigheders afgørelser er omfattet af forordningens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse.

3.2.2. Danmarks anvendelse af underholdspligtforordningen

Underholdspligtforordningens bestemmelser om kompetence gælder direkte i Danmark, og der er derfor ikke behov for gennemførelsesforanstaltninger.

Bestemmelserne om anerkendelse og fuldbyrdelse i Danmark af retsafgørelser, der er omfattet af forordningen, findes i bekendtgørelse nr. 1064 af 30. august 2013 om anvendelse af underholdspligtforordningen:

3.2.2.1. Fuldbyrdelse efter forordningens kapitel IV, afdeling 1

Anmodning om fuldbyrdelse af en retsafgørelse efter forordningens kapitel IV, afdeling 1, indgives til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, der, når alle nødvendige dokumenter foreligger, videresender anmodningen til restanceinddrivelsesmyndigheden.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, kan kun afslå at behandle en anmodning, hvis det er åbenbart, at kravene i forordningen ikke er opfyldt.

Restanceinddrivelsesmyndigheden opkræver den fordring, som følger af retsafgørelsen. Fuldbyrdelse af retsafgørelsen foretages efter bestemmelserne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Hvis bidragsbetaleren under opkrævningen eller fuldbyrdelsen fremsætter indsigelser om fordringen, forelægger restanceinddrivelsesmyndigheden sagen for Statsforvaltningen, der træffer afgørelse herom, herunder om afslag på eller suspension af opkrævningen eller fuldbyrdelsen, jf. forordningens artikel 21. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan dog også suspendere fuldbyrdelsen

efter reglerne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Klage over statsforvaltningens afgørelse om indsigelsen om fordringen behandles af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

3.2.2.2. Fuldbordelse efter forordningens kapitel IV, afdeling 2

Anmodning om eksigibilitet og fuldbordelse af en retsafgørelse efter forordningens kapitel IV, afdeling 2, indgives til Statsforvaltningen.

Efter forelæggelse fra statsforvaltningen kan Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, afslå at behandle en anmodning, hvis det er åbenbart, at kravene i forordningen ikke er opfyldt.

Når de nødvendige dokumenter foreligger, erklærer statsforvaltningen afgørelsen for eksigibel, jf. forordningens artikel 30.

Har statsforvaltningen ikke indenfor fristen i forordningens artikel 32, stk. 5, modtaget en klage over afgørelsen, videresender statsforvaltningen anmodningen om fuldbordelse til restanceinndrivelsesmyndigheden. Restanceinndrivelsesmyndigheden opkræver den fordring, som følger af afgørelsen. Fuldbordelse af afgørelsen foretages efter bestemmelserne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Klage over statsforvaltningens afgørelse om eksigibilitet indgives til statsforvaltningen, der videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen. Stadfæstes afgørelsen, videresender Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, anmodningen om fuldbordelse til restanceinndrivelsesmyndigheden, jf. ovenfor.

Hvis bidragsbetaleren under opkrævning af fordringen på grundlag af en afgørelse, der er erklæret for eksigibel, eller under fuldbordelse af en sådan afgørelse fremsætter indsigelser om fordringen, forelægger restanceinndrivelsesmyndigheden sagen for statsforvaltningen, der træffer afgørelse herom, herunder om afslag på eller suspension af opkrævningen eller fuldbordelsen. Restanceinndrivelsesmyndigheden kan dog også suspendere fuldbordelsen efter reglerne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Klage over statsforvaltningens afgørelse om indsigelsen om fordringen behandles af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

3.2.2.3. Retshjælp og fri proces

I sager, hvor en afgørelse om børnebidrag, der vedrører en anmodning som nævnt i forordningens artikel 56, stk. 1, er indbragt for eller søges indbragt for domstolene, og hvor den pågældende anmodning er fremsendt til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, statsforvaltningen eller restanceinddrivelsesmyndigheden af en centralmyndighed, der er udpeget efter forordningen, træffes afgørelse om fri proces efter forordningens artikel 46 af den ret, som afgørelsen om børnebidrag er indbragt for eller kan indbringes for.

Anmodninger om retshjælp og fri proces efter forordningens artikel 47, stk. 1, behandles efter retsplejelovens regler.

Afgørelse om retshjælp og fri proces efter forordningens artikel 47, stk. 2 og 3, træffes af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for.

Erklæring efter forordningens artikel 47, stk. 3, udstedes i sager, der er behandlet af danske myndigheder, af Civilstyrelsen (Justitsministeriet).

3.3. Den Nordiske Inddrivelseskonvention

Nordisk konvention af 23. marts 1962 om inddrivelse af underholdsbidrag som ændret ved overenskomst af 25. februar 2000 (Den Nordiske Inddrivelseskonvention – bekendtgørelse nr. 21 af 29. juli 1963 og bekendtgørelse nr. 13 af 4. april 2002, begge Lovtidende C) indeholder følgende bestemmelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdsbidrag mellem de nordiske lande uden eksekvatur (efterprøvelse):

”Retskraftig dom, administrativ beslutning eller en af offentlig myndighed godkendt aftale, hvorefter nogen i en af kontraherende stater er forpligtet til at betale underholdsbidrag til ægtefælle, tidligere ægtefælle, barn, stedbarn eller barnets mor, skal umiddelbart anerkendes i de andre kontraherende stater.

Retskraftig dom, administrativ beslutning, af offentlig myndighed godkendt aftale eller anden skriftlig aftale, hvorefter nogen i en af kontraherende stater er forpligtet til at betale sådant bidrag, og som kan fuldbyrdes i denne stat, skal på begæring fuldbyrdes umiddelbart i en anden kontraherende stat. Det samme gælder en endnu ikke retskraftig dom og en af retten afsagt kendelse eller beslutning, som kan fuldbyrdes efter reglerne om retskraftige domme.”

3.4. FN-Konventionen

Den af De forenede Nationer vedtagne konvention af 20. juni 1956 om inddrivelse af underholdsbidrag i udlandet (herefter FN-Konventionen – bekendtgørelse nr. 49 af 24. august 1962, Lovtidende C) har til formål at lette inddrivelsen af underholdsbidrag, som en person, der befinder sig på en af de kontraherende parters territorium, påstår at være berettiget til fra en anden person, der er underkastet en anden kontraherende parts jurisdiktion. Dette formål skal nås gennem organer, der herefter kaldes det fremsendende og det modtagende organ, dvs. centralmyndigheder. Konventionen indeholder således regler om samarbejdet mellem centralmyndigheder i de kontraherende stater. Samarbejdet omfatter alene fremsendelse af anmodninger om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser og om fastsættelse og ændring af bidrag til den kompetente myndighed gennem centralmyndigheder.

Danmark samarbejder gennem konventionen med alle medlemsstater, bortset fra Bulgarien, Letland, Litauen og Malta.

Konventionen danner i Danmark formelt grundlag for fremsendelse og modtagelse af anmodninger efter underholdspligtforordningen.

Der er endnu ikke erfaringer med, om der er behov for dette konventionssamarbejde i relation til fremsendelse af anmodninger til Bulgarien, Letland, Litauen og Malta.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, er centralmyndighed i relation til konventionen, jf. bekendtgørelse nr. 806 af 21. juni 2013 om opkrævning af underholdsbidrag. Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, har bemyndiget SKAT til at formidle anmodninger om anerkendelse og

fuldbyrdelse (inddrivelse) af krav på underholdsbidrag i udlandet efter FN-konventionen, jf. cirkulæreskrivelse af 25. marts 2009. Omkostningerne ved inddrivelsen afholdes af SKAT.

3.5. Fuldbyrdelse af bidragsafgørelser i Danmark

Fuldbyrdelse af krav på underholdsbidrag er reguleret af lov nr. 1333 af 19. december 2008 om inddrivelse af gæld til det offentlige med senere ændringer. Loven gælder for opkrævning og inddrivelse af fordringer, der opkræves eller inddrives af det offentlige, herunder også udenlandske bidragskrav, der er omfattet af underholdspligtforordningen.

Det er restanceinddrivelsesmyndigheden (SKAT), der forestår inddrivelsen. Ved overdragelse af fordringer mv. til inddrivelse i restanceinddrivelsesmyndigheden overtager restanceinddrivelsesmyndigheden kreditorbeføjelserne.

Inddrivelsen sker ved hjælp af afdragsordning, modregning, lønindeholdelse og udpantning.

Klager over restanceinddrivelsesmyndighedens afgørelser om inddrivelse af fordringer m.v., herunder om modregning og lønindeholdelse samt om kravets eksistens og størrelse, når spørgsmålet herom vedrører restanceinddrivelsesmyndighedens administration, kan indbringes for Landsskatteretten.

Andre indsigelser mod fordringens eksistens og størrelse behandles af fordringshaveren. Når det drejer sig om udenlandske bidragskrav, der er omfattet af underholdspligtforordningen, er det Statsforvaltningen, der er fordringshaveren, jf. ovenfor.

Efter lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. (lovbekendtgørelse nr. 572 af 20. juni 2001 med senere ændringer) træffer fogedretten afgørelse om indsigelser mod udlæg, som er foretaget af restanceinddrivelsesmyndighedens pantefogder. Fogedrettens afgørelse om indsigelser kan kæres til landsretten.

4. Konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det følger af Traktatens artikel 288, at en forordning er almenyldig. Den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Det følger heraf, at en forordning hverken må eller skal gennemføres i national ret. En forordning kan imidlertid indeholde direkte krav til udformningen af national lovgivning eller på anden indirekte måde forudsætte ledsagende national lovgivning for at kunne fungere.

Underholdspligtforordningen kan således som udgangspunkt stå alene.

Der vil dog være behov for en nærmere lovteknisk gennemgang af, hvilke lovændringer der vil være behov for med henblik på at sikre forordningens praktiske anvendelse, navnlig i forhold til processuelle regler om behandling af sager efter forordningen, herunder om hvilke myndigheder der skal varetage de opgaver, der følger af forordningen, samt udpegning af en centralmyndighed. Der henvises til bekendtgørelse nr. 1064 af 30. august 2013 om anvendelse af underholdspligtforordningen, jf. pkt. 3.2.

4.2. Konsekvenser for borgere, virksomheder og myndigheder

Da Danmark som nævnt har tilsluttet sig forordningens bestemmelser om kompetence, fri proces samt anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser, vil dansk tilslutning til forordningen reelt alene udvide det eksisterende administrative samarbejde om underholdspligt efter FN-Konventionen, herunder fri proces i sager om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om børnebidrag.

Gennem deltagelse i det administrative samarbejde vil inddrivelsen af danske bidragskrav i andre medlemsstater kunne lattes. Skatteministeriet har oplyst, at SKAT har en forventning om, at proceduren ved fremsendelse af anmodninger om inddrivelse i udlandet vil kunne lattes, da forordningen indeholder en række procedurer og praktiske værktøjer i form af standardiserede blanketter, som kan fremsendes på den anmodede medlemsstats sprog.

Som eksempel på dette kan nævnes følgende eksempel:

Statsforvaltningen i Danmark har bestemt, at en mor skal betale børnebidrag til sit barn, der bor hos sin far i Danmark. Faren har fået bidraget udbetalt forskudsvist fra det offentlige, hvorfor SKAT er indtrådt i kravet. Efter afgørelsen er moren udrejst af Danmark. Det formodes, at hun er rejst til Sydeuropa, hvor hun tidligere har boet og drevet virksomhed. SKAT kan anmode centralmyndighederne i de relevante medlemsstater om at oplyse, om den pågældende bor der, og om hendes indkomstforhold mv. SKAT modtager og kan bruge disse oplysninger ved inddrivelsen af bidraget.

Danske bidragskrav, der inddrives i udlandet, tilkommer hovedsageligt det offentlige, fordi bidragsmodtageren har fået børnebidrag udbetalt forskudsvist af det offentlige. Samtidig foregår inddrivelsen uden udgift for bidragsmodtageren, fordi det er det offentlige, der afholder udgifterne ved inddrivelse, herunder ved inddrivelse i udlandet. Forordningens regler om fri proces i sager om inddrivelse af børnebidrag, der fremsendes gennem det administrative samarbejde, vil således navnlig være til gavn for det offentlige

Som eksempel på dette kan nævnes følgende eksempel:

Statsforvaltningen i Danmark har bestemt, at en far, der bor i Tyskland, skal betale børnebidrag til sit barn, der bor hos sin mor i Danmark. Moren har fået bidraget udbetalt forskudsvist fra det offentlige, hvorfor SKAT er indtrådt i bidragskravet. SKAT søger gennem den danske centralmyndighed om inddrivelse af bidraget i Tyskland. Tyskland skal efter forordningen som udgangspunkt yde SKAT fri proces til inddrivelsessagen.

Forordningen har ingen betydning for virksomheder.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af underholdspligtforordningen vurderes ikke at ville have økonomiske konsekvenser for det offentlige af betydning. Det bemærkes i den forbindelse, at forordningens bestemmelser om retshjælp og fri proces vurderes ikke at have praktisk betydning for sager, der behandles i Danmark, da stort set alle sager, der er omfattet af forordningen, i Danmark behandles af administrative myndigheder.